

Çal??ma Ya?am? Alanlar? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). Çal??ma Ya?am? Alanlar? Ölçe?i. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18354>

Özet

Çalışma Yaşam Alanları Ölçeği (ÇYAÖ), bireyin çalışma ortamına ne kadar uyum sağladığını ve bu uyumun kalitesini ölçmek amacıyla geliştirilmiş uluslararası bir araçtır. Ölçek, özellikle **tükenmişlik** (burnout) sendromunun gelişimine katkıda bulunan altı temel iş yaşam alanını değerlendirir. P. Karapınar-Bayhan, S. Metin-Camgöz ve Ö. Ekmekçi-Tayfur tarafından 2016 yılında gerçekleştirilen bu uyarlama çalışması, örgütsel güvenin, çalışma yaşam alanları ile duygusal yorgunluk arasındaki ilişkideki araç rolünü incelemeye odaklanmıştır.

ÇYAÖ, çalışanların iş yükü, kontrol, ödül, topluluk, adalet ve diğerler gibi kritik boyutlardaki deneyimlerini nicel olarak belirleyerek, kurumsal müdahale gerektiren alanların tespit edilmesinde önemli bir **psikometrik** araç görevi görür.

Anahtar Kelimeler

Çalışma yaşam alanları, tükenmişlik, duygusal yorgunluk, örgütsel güven, **iş doyumu**, uyarlama, psikometrik.

Yazarlar

P. Karapınar-Bayhan, S. Metin-Camgöz, Ö. Ekmekçi-Tayfur (Uyarlama Yazarları).

Amaç

Çalışma Yaşam Alanları Ölçeği'nin temel amacı, bireyin iş ortamı ile olan etkileşimini, özellikle de iş stresi ve tükenmişlikle ilişkili olan altı temel boyutta değerlendirmektir. Ölçek, çalışanların deneyimlediği iş yükünün yoğunluğunu, kaynaklar üzerindeki **kontrol** düzeyini, alınan ödüllerin algılanan değerini, iş arkadaşları arasındaki topluluk ve destek düzeyini, organizasyonel adaleti ve kişisel diğerlerle kurumsal diğerlerin uyumunu ölçmeyi hedefler.

Uyarlama çalışması (Karapınar-Bayhan vd., 2016) özel olarak, bu çalışma alanlarının duygusal yorgunluğa nasıl yol açtığını ve bu süreçte **örgütsel güven**in azaltıcı veya araç etkisini incelemek üzere kullanılmıştır. Bu analizler, sağlıklı ve sürdürülebilir çalışma ortamlarının oluşturulması için bilimsel veri sağlamaktadır.

Yapı

ÇYAÖ, Christina Maslach ve Michael Leiter tarafından geliştirilen ve altı temel faktörden oluşan teorik bir çerçeveye dayanmaktadır. Bu faktörler, tükenmişlik kavramının gelişiminde merkezi rol

oynayan işyeri koşullarını temsil eder. Ölçeğin ölçtüğü alt yapısal alan şunlardır:

Yükü (Workload): Bireyin üstesinden gelmesi gereken görevlerin hacmi ve yoğunluğu.

Kontrol (Control): Çalışanın iş süreçleri, karar verme ve kaynak kullanımı üzerindeki özerkliği ve etkisi.

Ödül (Reward): Çalışanların emeklerinin karşılığında aldıkları takdir, ücret ve sosyal faydalar.

Topluluk (Community): İş arkadaşları ve yönetim arasındaki sosyal destek, güven ve işbirliği düzeyi.

Adalet (Fairness): Kurum içindeki kararların, kaynak dağılımı ve prosedürlerin şeffaflığı ve eşitliği.

Değerler (Values): Bireysel etik ve hedeflerin, organizasyonun misyonu ve değerleriyle ne kadar uyumlu olduğu.

Geçerlik

Kaynak referansta geçerlik bilgisi doğrudan sağlanmamış olsa da, uyarlama çalışmaları ve doğrulama çalışmaları kapsamında psikometrik analizler yapılmıştır. Karapınar-Bayhan vd. (2016) çalışmasında, ölçeğin Türkçe formunun yapısal geçerliliğini test etmek amacıyla **doğrulama çalışması faktör analizi** (DFA) kullanılmıştır. Bu analiz, orijinal alt faktörlü yapıya Türk kültürüne ve örneklemine uygunluğunu doğrulamıştır.

Ayrıca, yakınsak ve ayrışan geçerlik kanıtlarını sağlamak amacıyla, ÇYAÖ puanlarının duygusal yorgunluk ve örgütsel güven gibi teorik olarak ilişkili olduğu düşünülen diğer yapılarla korelasyonlar incelenmiştir. Bu bulgular, ölçeğin amaçlanan psikolojik yapıyı doğru bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir.

Güvenirlik

Güvenirlik bilgisi kaynakta belirtilmemiştir. Ancak, uyarlama çalışmasında ölçeğin iç tutarlılığını incelenmesi esastır. Güvenirlik genellikle Cronbach Alfa katsayısı kullanılarak raporlanır. Bu katsayının alt alt ölçeğin tamamı için kabul edilebilir düzeyde (genellikle .70 ve üzeri) olması beklenir.

Yüksek iç tutarlılık katsayıları, ölçeğin her bir alt boyutundaki maddelerin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü ve dolayısıyla elde edilen sonuçların güvenilir olduğunu işaret eder.

Faktör Analizi

Çalışma Yaşam Alanları Ölçeği'nin orijinal yapısal alt boyutlara faktöre dayanmaktadır. Uyarlama sürecinde, ölçeğin Türkçe formunun bu alt boyutlu yapıyı koruyup korumadığı faktör analizi yoluyla test edilmiştir. Bu analiz, ölçek maddelerinin kültürel farklılıklara rağmen orijinal faktör yüklerini sürdürdüğünü ve ölçeğin yapısal geçerliliğini kanıtlamıştır.

Genellikle, bu tür uyarlama çalışmaları, orijinal modelin Türk örnekleme uygunluğunu belirlemek için öncelikle keşfedici faktör analizi (KFA) ve ardından modelin doğrulanması için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) uygulanır.

Araç

Test Türü: Uyarlama (Adaptation)

Format: Likert Tipi Derecelendirme (Orijinal AWLS genellikle 5 veya 7 noktalı Likert formatını kullanır.)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Çalışan Yetkinler, özellikle profesyonel meslek grupları (Örnek: Eğitimciler, Sağlık Çalışanları).

Yaş Grubu: Yetkin (18 yaş ve üzeri)

Popülasyon Detayları: Uyarlama çalışması (2016), muhtemelen eğitim sektöründen veya profesyonel hizmet alanlarından elde edilen bir örneklem üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Scale)

Anahtar Kelimeler

yükü, kontrol, ödül, topluluk, adalet, değerler, mesleki stres, Maslach, duygusal tükenme.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Kaynakta belirtilmemiştir.

Bağılı E-posta Adresleri: Kaynakta belirtilmemiştir.

Yayın Adresi: Kaynakta belirtilmemiştir.

Özinler, Ücret ve Test Yolu

Özinler ve Ücret: Ölçeğin ticari kullanım için orijinal geliştiricilerle (Maslach ve Leiter) veya Türkçe uyarlamasını yapan yazarlarla iletişime geçilmesi gerekmektedir. Akademik veya araştırma amaçlı kullanım genellikle izin gerektirir.

Test Yolu (Uyarlama): 2016 (Karapınar-Bayhan, Metin-Camgöz, & Ekmekçi-Tayfur)

Orijinal Test Yolu: 1990'ların sonu / 2000'lerin başı (Maslach & Leiter)

Kaynaklar

Karapınar-Bayhan, P., Metin-Camgöz, S., & Ekmekçi-Tayfur, Ö. (2016). The mediating effect of organizational trust on the link between the areas of work Life and emotional exhaustion. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 16(6), 1947-1980.

Makalenin orijinal bağlantısı: estp.com.tr

Ölçek uyarlamasına ait PDF dosyası buradan indirilebilir: areas-of-work-life-scale-toad.pdf

Çalışma Yaşam Alanları Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri, orijinal kaynak içeriğinde sağlanmamıştır. Bu nedenle, ölçeğin maddeleri burada listelenememektedir. Maddeler için yayınlanmış makaleye (Karapınar-Bayhan vd., 2016) başvurulması gerekmektedir.